

Myšlenka pozemského ráje, ve kterém by si lidé žili svorně v bratrství, bez zákonů i zvířecké dřiny, pronásledovala lidskou fantazii po tisíceletí.“
George Orwell, 1984

Foto: Marie Okrounřá

Vážené posluchačky, vážení posluchači,

chtěla bych poděkovat kolegyním, které vyslyšely moji prosbu a poslaly i v této složité době příspěvek do našeho časopisu, který se dostává mezi posluchače prostřednictvím webových stránek, je tedy určen všem posluchačům, tedy i těm co dojíždějí na naše přednášky z téměř celé země. Pro mnohé by to mohla být výzva napsat o místních specialitách (třeba z oblasti gastronomie) a jiných zajímavostech a věřte, že i v té nejzapadlejší vesničce se najde nějaké tajemno, rarita nebo příběh k napsání.

Příběhy našich posluchačů končí obvykle optimisticky a obavy ze zlomené nohy se zcela vytratily, když k hojení pomohla veselá mysl paní, která rok narozenin bere jen jako číslo. Málokdy se podaří věnovat dárek dvakrát, ale tady se podařilo. Asi se vyplatí něco uložit, ale vědět co, a kdy to v pravou chvíli objevit a také si to pamatovat. V dalších příspěvcích je vzpomínka na školní léta, dnešní možnosti a komplikace s pandemií, toulání po horách, od Šumavy po Krakonoše a vánoční povídání z Krkonoš. Posílání vánočních pozdravů býval každoroční rituál a nyní jedním klikem se dá rozeslat přání na nespočet adres. Zavzpomínání na dětství vyvolá vždycky příjemné pocity zvláště ve vánočním čase. Tradičně pár zajímavostí a zábavný koutek závěrem.

Přeji Vám do nového roku hlavně pevné zdraví a těším se, až se budeme zase každý pátek setkávat.

Srdečně zdraví Vaše

Anna Šindlerová 😊

Obsah

☺ <i>Aktuality z naší U3V</i>	3
☺ <i>Črípky zpoza hranic</i>	4
☺ <i>Príspevky našich posluchačů</i>	5
☺ <i>Zajímavosti</i>	17
☺ <i>Zábavný koutek</i>	19

☺ *Aktuality z naší U3V*

Informace k výuce

Na základě rozhodnutí vedení Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, bude veškerá výuka v zimním semestru 2020/2021 dokončena distanční formou. V případě Univerzity třetího věku pokračuje výuka formou videopřednášek, komentovaných prezentací, online – v případě jazykových kurzů a prostřednictvím MS TEAMS v případě některých vybraných kurzů (Dvojí život Mistra Jana Husa, Psychologie pro život).

O výuce v letním semestru 2020/2021 není rozhodnuto, vše se řídí aktuálními opatřeními vlády v souvislosti s koronavirovou pandemií. V případě, že bude i nadále nařízena pro U3V distanční výuka, připravujeme možnost dodatečného zápisu do některých kurzů, které byly v loňském roce plně obsazeny, např. Praga caput regni – kapitoly z dějin hlavního města I. a další.

O aktuální situaci ohledně výuky U3V vás budeme informovat mailem, příp. budou tyto informace zveřejněny na webových stránkách Centra dalšího vzdělávání.

Ing. Ilona Kellerová, vedoucí CDV

U3V = Univerzita třetího věku

U3V - pouhá tři písmena. Ale co práce se za nimi skrývá. Práce, nápadů, námětů těch, co pro nás vše připravují. A s nadšením vše vykonávají. Podívejme se, co tahle písmenka znamenají:

"U" - univerzita, umění, úsměv, úloha, úkol. Univerzita Karlova, jejíž pracovníci se starají a o to dbají, aby buňky naší šedé kůry mozkové stále nové podměty dostávaly. A tak svou pozornost "bystřily".

"3" - tři, třetí, trojice... "Třetí věk" - jak elegantně je nazýváno období, kdy sice vzpomínáme na události před "x" lety; ale nepamatujeme si, co jsme včera obědvali. A proto děkujeme Vám, že nás "nutíte" procvičovat si paměť. Dále zobecňovat získané vědomosti a používat nové poznatky.

"V" - věk, vědomosti, vědomí, vítání; několik křestních jmen, názvů měst a míst... Maximálně se snažíte o to, abychom zapojili své smysly; nasadili si brýle, naslouchátka... A - bohužel - už ne zcela jistým krokem do budovy Alma Mater na přednášky dorazili. Nebo k počítači usedli, abychom se distančně vzdělávali.

A za to vše Vám patří velké poděkování a přání; abyste to s námi - též s našimi vrtochy - co nejdéle vydrželi.

Vaše

Věra Voženílková
posluchačka U3V

Kurz: Vybrané kapitoly z historie hudby aneb setkávání hudebních světů I.

☺ Čriepky zpoza hraníc

Šálka kávy

Doteraz som si vlastne ani neuvedomila, že raz budem vďačná aj za to, že si budem môcť vypiť vo svojej obľúbenej kaviarničke šálku kávy. A veru stalo sa mi to koncom jesene tohto roka.

Kto za to môže? Tak trochu aj ja sama. Pravdu povediac, vzala som za bernú mincu odporúčenia, že seniori nad 65 rokov sa nemusia zúčastniť prvého kola plošného celorepublikového testovania na COVID – 19. A veru doplatila som na to, pretože pravidlá, ktoré postupne usmerňovali náš život mimo domu, zvyhodňovali spoločenský pohyb ľuďom s negatívnym testom. A tak som dúfala, že po druhom kole s negatívnym výsledkom si už aj ja budem môcť dopriať trochu voľnosti. Však vidina „voľnosti“ nevyzerala celkom „ružovo“. Až deň pred druhým kolom celoplošného testovania do toho jasné svetlo vnieslo usmernenie, že otestovať antigénovými testami sa môžu dať aj ľudia, ktorí v prvom kole nešli na test. Naďalej platilo pravidlo, že kto nepôjde na test ani v druhom kole, zostáva v karanténe.

Až sobotné poobedie 7. 11. 2020, držiac v ruke certifikát s negatívnym výsledkom, znamenalo malé svetielko „na konci tunela“. Cítila som úľavu, že možno na 70 % vírus obišiel nielen mňa, ale aj celú moju rodinu. Vzápätí na to, dostala som obrovskú chuť na šálku kávy. Vychutnala som si ju s obrovskou chuťou – takejto káve hovorím, že to bola určite „stokorunová káva“. Bola to práve tá jedna malá šálka kávy – pomocník, ktorý vo mne vyvolal pocit pohodlia po predchádzajúcom strese.

O to viac som sa tešila na kávičku v mojej kaviarničke. Aj sa tak stalo hneď na druhý deň. Na vonkajšej terase vyfasovala som podsedák, deku a pohodlne som sa usadila k jednému z voľných sólo miest. Mladá čašníčka ma privítala s úsmevom a doniesla mi kávičku, ktorej vôňa len umocnila pocit „slobody“, ktorú som si skoro po mesačnej pauze mohla v tej chvíli dovoliť. Pri vedľajšom stole sedel mladý muž s mobilom v ruke. O čosi ďalej „pani v rokoch“ listovala v reklamných letákoch. Na konci terasy sedel postarší muž a čítal noviny. Všetci si spokojne a v pohode popritom vychutnávali objednané kávičky. Celé to vyzeralo ako by sa nič nedialo. A predsa tu niečo absentovalo. Chýbala tu družná atmosféra z posedenia s priateľmi, či známymi.

Rok 2020 je rokom zmenených spoločenských návykov. Ako sa hovorí: Človek si časom zvykne na všetko, aj na šibenicu.

Vysvetlivky:

Podsedák – podložka na stoličku - podložka na židli

Vzala som za bernú mincu - Brát něco za *bernou minci* – považovať to za pravdivé, správne

Absentovalo - chýbalo

Autor:

Ing. Anna Frličková

Študentka U3V pri ŽU v Žiline

☺ Příspěvky našich posluchačů

Marie

Situace je taková, že s manželem pobýváme na naší bezbariérové chatě v Jeseníkách. Z jednoho jediného důvodu. Před třemi týdny jsem si tu v plném nasazení a mladické síle zlomila nohu v kotníku. První dny byly plné strachu a bolesti, nemocnice v ÚO, operace, bezmoc. Štěstím v neštěstí pro mě byla kolegyně v utrpení, spoluležící na pokoji. Paní, bez měsíce 90ti letá, magistra farmacie, s ukrutnou zlomeninou ruky v rameni. Obě na traumatologii, před operací. Já měla nastoupit první, neb lehčí případ, ona hned po mně. Už v lehkém oparu před odjezdem na sál mně řekla, až nás přivezou, odpoledne, až se probudíme, takhle zvedneme ruku, a pozvedla svou zdravou kostičku a zařveme hurá. To jako že jsme přežily. Když jsem tedy začala otvírat oči, viděla jsem, že sousedka už vedle také leží, pospává. Když jsem je otevřela podruhé, už na mě bylo upřeno jiskrné oko a zpod peřiny se klubala ručička kostička a začala šeptat hurá. Snažila jsem se připojit, nakonec nám to fakt šlo a naše dvouhlasé hurá vyděsilo sestry na chodbě do té míry, že všechny přiběhly na pomoc. Chtěly vědět co se děje a cože nás bolí, ale má milá spolubojovnice jen s mrknutím na mě v klidu objasnila, že jsme se jen radovaly z přežití. V tuto chvíli jsem se rozhodla neutápět v bolesti a žalu a vše zdárně překonat. Nakonec náš pokoj sloužil jako azyl pro sestry žákyňky, sestry s úsměvem, pochvaly od lékaře. A to vše díky moudrosti, neutuchající dobré náladě a chuti do života mé spoluležící, Marie. Proč to všechno píšu. Úraz mám, ale zahojí se. Doba je těžká, ale my to vydržíme. S Marií si voláme, má láskyplnou ošetřující rodinu, ukrutně se těší, co jí zas předloží k obědu. Raduji se s ní. Hurá!

Má krásná Antonie

Konec letošních prázdnin v mém východočeském rodišti byl prodchnut radostí a ruchem s příjezdem tří pražských vnučat, dvou dospívajících slečen a devítiletého jinocha. Zájmy se rázně rozdělily, děda s vnukem šli řídit na plovárnu, já s vnučkami klidně dopoledne s povídáním, popíjením čerstvé šťávy a přípravou oběda. Náhodou jsem zašla něco zanést do šatny, obě se naráz vedle mě objevily, a že se podíváme na mou sbírku šátků a šál, které sbírám téměř od dětství a většina rodiny mou vášeň zná. Než jsme se dopracovaly k šátkům, vykoul na nás zelený obal dlouho zapomenutého kostýmu. Ihned zaujal pozornost starší, patnáctileté Antonie, babi, to je tvoje, můžu si ho vyzkoušet? No ano, můžeš všechno, už šustí obal a mně přicházejí vzpomínky. Tenkrát byl také konec prázdnin, téměř září a mně bylo, v hlubokém temnu osmdesátých let poprvé povoleno vycestovat za manželem, dlouhodobě pracujícím v jižním Španělsku. Bez dětí a na čtrnáct dní. Přiletěla jsem do krásné horké země a líbilo se mně úplně všechno. Čerstvá šťáva ze sladkých pomerančů, prodávaná na ulici, tržnice, chaos, vůně. Manžel každé ráno odjížděl do práce a já měla městečko pro sebe. Se všemi jeho tajnostmi, památkami, obchůdky, lidmi. Brzy jsem ztratila ostych z konverzace a užívala si místního koloritu. Při svých výletech jsem objevila mnohé a večer, když se manžel vracel z práce jsem ho nadšeně informovala o svých objevech. Vždy jsme poseděli někde v kavárně, objednali si sklenku vína a pár oliv a pak šli do našeho pronajatého dvoupokojového bytčku ukuchtit něco k večeři. Většinou rajčata, papriky z trhu, kousek místní uzeniny. Nebylo na vyskakování, pokud jsem chtěla dětem přivést jejich milované žvýkačky a každému alespoň jedno barevné triko z velkého světa. Při jedné ze svých toulek kolem pro mě tehdy neznámých butiků jsem se odvážila vstoupit a prohlédnout vystavené modely. Krásná, voňavá atmosféra, příjemný pohled majitelky mně dodal odvalu. Zelený hedvábný kostýmek s plisovanou sukní mě zaujal na první pohled. Prostě sen. Paní majitelka hned odhalila mé nadšení a vyzvala mě k vyzkoušení. Poděkovala jsem, ale věděla, že na model s touto cenou se mohu jen podívat. Krátce jsme si ještě popovídaly, kdeže je vlastně to Československo, o kterém nikdy neslyšela a rozloučily se. Náhoda tomu chtěla, že při večerní procházce s manželem jsme opět míjeli butik a paní majitelka vyhlížela z obchodu. Pozdravili jsme se srdečně jako už staré známé a ona vyzvala manžela k prohlídce obchodu a okamžitě nasměrovala k zelenému modelu. Ano, tentokrát jsem jej zkusila, nechala se polaskat krásou hedvábí a jejich obdivem, ale oba jsme s manželem věděli, že i kdyby až do konce pracovního pobytu jedl jen rajčata, nebylo v jeho možnostech mně tuto radost dopřát. Nakonec vše pochopila i paní majitelka, a rozloučili jsme se. Za pár dnů jsem odletěla zpět domů a začala žít své

všední radosti. Na Vánoce přiletěl domů i manžel, stromeček, babičky, cukroví, radost. Pod stromem nastalo dětské hemžení, a i já jsem objevovala své dárečky. Ten nejvíc vzadu byl lehounký, s krásnou mašlí. Když jsem roztrhla jemný papír, bez dechu jsem sledovala zelenou záplavu. Ano, byl to on. Hedvábný, nádherný. Manžel sledoval můj úžas a usmíval se. Tak si představ, že krátce před odletem jsem zašel do butiků koupit ti k Vánocům šátek, co jsem měl dlouho vyhlédnutý. Setkal se s paní majitelkou, která se poptala po štíhlé blondáté paní ze vzdálené země. Ukázala, že zelený model stále ještě mají, že cenu přizpůsobí možnostem a že přeje hezké Vánoce. Tak to bylo. Několik let jsem tehdy zdobila v divadle, koncertech. Pak přišla revoluce, podnikání, jiné možnosti, jiné tělo. Ale hedvábná krása zůstala. I po více než třiceti letech a dvaceti kilech, vykoukla na nás že skříně. Teda babi, to ti bylo? Jojo, bylo. A můžu si ho odvézt? Nu ano, budu ráda. Budu šťastná, říkám si v duchu, že tato věc s historií ještě bude žít. A žije. Když jsme posledně přijeli do Prahy, naše krásná Antonie právě vyrážela do velkého pražského světa v mé plisované hedvábné sukni, doplněné černými lakovanými šněrovacími martenskami, černým trikem, vázačku ze sukně vetknutou do vlasů. Babi, dobrý? Dobrý, zlato. No nejsem já šťastná babička?

Hana Bezdíčková

Setkání spolužáků

V sobotu jsme se měli sejít my, žáci 8. A a 8. B třídy základní školy v Černčicích u Loun, kde jsme dokončili povinnou školní docházku v červnu roku 1958. Náš, všemi respektovaný termín a ustálené místo je poslední sobota v květnu a jedna útulná hospůdka v Lounech. Bohužel, v letošním roce nám okolnosti překazily jak květnový termín i tento náhradní termín. Scházíme se každoročně, od 50. výročí ukončení školy, opravuji od 51. výročí, tedy od roku 2009. K jubilejnímu roku se nepodařilo sehnat všechny adresy bývalých spolužáků.

Tehdy jsme měli sraz na parkovišti před školou, protože ne všichni z nás bychom onu hospůdka v Lounech našli. Když přicházeli jednotliví spolužáci a spolužačky, některé jsem poznala i po těch jeden a padesáti letech na první pohled, někteří se museli představit. Velice mě udivilo, když jsem se svými spolužáky mluvila, jak se ani po těch letech nezměnili povahově. Uvedu některé případy: Pepík – bavič třídy, vtípem sršel stále. Marie – vždy se líbila klukům, věděla o tom a svoji oblíbenost dokázala využít. To jí také zůstalo dodnes. Věra – vždy byla upovídaná, ráda sbírala různé klípky dřívě, stejně jako dnes. Alena – byla to taková „správnačka“. Byla vždy klidná, vyrovnaná, nikdy se nesnížila k nějakému podvůdku. Vycítila jsem, že je taková dodnes. Překvapila mě Dana. Ve škole byla smíšek, nikdy nechyběla u žádné legrace, dosud mám v paměti její zvonivý smích, který se rozléhal po školní chodbě. Na setkání přišla vážná, elegantní dáma, kdyby se nepředstavila, nikdy bych ji nepoznala. Nevím, neměla jsem příležitost setrně se jí zeptat, co stojí za její změnou. Na další setkání už nepřijela.

Setkávání spolužáků po letech bývá zesměšňováno, všichni si jistě vzpomínáme na scénky z filmů, kdy se muži chlubí svými auty, ženy úspěšnými manželi... U nás to probíhá zcela jinak. Snad je to tím, že jsme všichni v letech, každý z nás si prožil život tak, jak si ho prožil. Někdo měl štěstí více, někdo méně ale všichni jsme vyrovnaní a do jisté míry spokojeni.

Dobrym duchem našich setkání byla naše paní učitelka Hinkeová. Učila český jazyk a literaturu, kromě toho vedla recitační kroužek (vzpomínám si, jak byla recitace tehdy oblíbená). Jejimi recitacemi jsem byla nadšena a snažila jsem se jí napodobit. Byla to taková hodná, milá paní učitelka a co je hlavní, nedělala mezi dětmi rozdíly (mám na mysli třídní). Už bohužel, tři roky není mezi námi.

Vzpomínám si, že setkání spolužáků naší třídy proběhlo, myslím někdy po pěti letech od ukončení školy. Tehdy jsem se nezúčastnila. Neměla jsem na školu dobré vzpomínky a nechtěla jsem si je připomínat. Byla to složitá doba. Mívala jsem na vysvědčení většinou vyznamenání. Už od sedmé třídy mě ale bylo naznačováno, že nemám počítat s tím, že se dostanu na střední školu, a to se taky stalo. Zatímco průměrní a podprůměrní žáci se na střední školu dostali, pro mne, jako dceru kulaka bylo

zemědělské učiliště. Dnes se již dívám se na tu dobu s nadhledem. Tehdy jsem to brala jako velkou nespravedlnost, na černickou školu jsem zanevřela a nechtěla jsem si ji připomínat.

Nebyla jsem sama, komu byl vstup do života takto zkomplikován. Například moje spolužačka Jana. Nebyla jsem se svými bývalými spolužáky ve styku, takže jsem se dozvěděla o její cestě za vzděláním až po těch jedenapadesáti letech. Jana byla velice chytré děvče. Její otec vlastnil větší statek, nesměla proto nikam na střední školu. Naštěstí měla kamarádku, která bydlela v Teplicích. Tamější základní škola tehdy otevírala zkušebně devátou třídu. Janiny rodiče se rozhodli, že tam dceru přihlásí a potom se uvidí. Měli ale velké obavy, zda bude do nové školy přijata. Jana vyprávěla, jak byla s otcem u ředitele školy a ten, na otázku, zda nebude na závadu její třídní původ odpověděl, že oni na takové věci nehledí. Její otec se v té chvíli rozplakal. Jana bydlela u rodičů své kamarádky, po dokončení deváté třídy se přihlásila na stavební průmyslovku a po absolvování vystudovala stavební fakultu ČVUT. Ve svém oboru pracovala do svých 72 let.

Další příběh spolužáka Vaška. Taky syn ze statku, musím zdůraznit z nijak velkého, měl problém dostat se na střední školu. Měl štěstí, že v jejich vesnici bydlel stranický funkcionář, který dal dobrozdání, že jejich rodinnou zemědělskou půdu bude obdělávat Vaškův starší bratr, který již byl v zemědělském učilišti. Vašek tak vystudoval gymnázium (tehdy jedenáctiletku), potom pedagogickou fakultu a potom celý život zasvětil pedagogické činnosti, byl ředitelem základní školy v jednom menším městě.

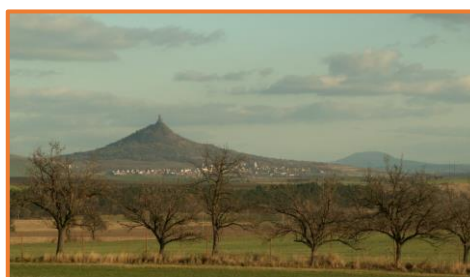
Někteří z nás, stejně postižených si dodělali vzdělání dálkovým studiem, někteří odešli do zahraničí. Jsem šťastna, že moji vnuci a vnučky takovéto věci nemusí řešit. I když, v této složité době mají starostí dost a dost. Moje nejmladší vnučka letos, v době pandemie maturovala, přišla tak o maturitní ples, který byl naplánován na březem. Nemohlo se také uskutečnit poslední zvonění, tradiční studentská taškařice. Slavnostní předávání maturitního vysvědčení se rovněž neuskutečnilo. O prázdninách nastala všeobecná optimistická nálada, vnučka se těšila na vysokoškolská studia, ale pandemie udeřila znovu. Studuje, stejně jako tisíce dalších, distančně. Říká, že je to náročné ale bojuje.

Nám nezbyvá, nežli všem studentům vysokých, středních i základních škol přát štěstí, aby vše zvládli a vytrvali.

Na závěr vkládám citát:

„Všechny tyto bouře, které nás stíhají, jsou znamením, že brzo se čas vyjasní a podniky naše budou se nám dařit. Neboť není možno, aby zlo nebo dobro vládly světu věčně. Z toho vyplývá, poněvadž zlo trvá už dost dlouho, že dobro je jistě na cestě...“ (Don Quijote)

Jiřina Benešová

Testování Horské

Vloni jsme na šumavské Kvildě prožili nádherný lednový týden běžkováním, všude bylo plno sněhu – no prostě zima jak má být. Celí natěšení jsme se tam letos vydali opět. Věděli jsme, že je sněhu málo, ale že to bude taková bída, to jsme fakt netušili.

Po výstupu z autobusu nás vítá holá silnice s trsy suché trávy okolo ní a hučící sněžná děla z nedaleké sjezdovky. Baťoh na záda, lyže přes rameno a vydáváme se k naší chatě. Ze sjezdovky prosakuje na silnici namrzající voda. Přestože se snažím jít obezřetně, uklouznou a bolestivě sebou prásknu na bok,

bařoh i lyže mě zalehnou a mám co dělat, abych vůbec vstala. Snad jsem si tentokrát nic nezlomila, ale modřina bude jistě pěkná. Úrazy bývají problémem vždycky a ve vyšším věku násobně větším.

Odkládáme vše na chatě a vyrážíme ven. Šlapeme kolem kvildského kostelíku s atypickým obětním stolem „sedícím“ na obřím pařezu šumavského velikána, míváme infocentrum i vyhlášenou pekárnu a již jsme u Jezerní slati. Tato rezervace je známa i svým „záporným“ teplotním rekordem z r. 1987 (- 41,6 st. C). Ale - kde ty loňské sněhy a mrazy jsou....

Brzy již vidíme první stavení Horské Kvildy rozsetá po pláních, mezi nimi solitérní smrky s horou Antýgl (1253 m n.m.) v pozadí. Přívlastek Horská se pro tuto Kvildu používá údajně proto, že dříve patřila pod Kašperské Hory. Jméno Kvilda pochází z němčiny (Gewilde = pláň). Chladné kvildské šumavské pláň, nacházející se v nadmořské výšce 1065-1070 m n. m., jsou zmiňovány spolu se Zlatou stezkou už ve středověku. Na jednom infopanelu se doslova píše: „Pláň patří k nejchladnějším místům ČR. Je zde průměrná roční teplota maximálně 4 st. C, krátké vegetační období (jen cca. 100 dní v roce) a dlouhé zimy s velkým množstvím sněhu.“ Nebude třeba text poopravit?

Zanedlouho už sedíme u kachlových kamen v příjemné „Hospodě u Krámu“. A pak se rozproudí debata o místních rodácích - spisovateli Karlu Klostermannovi a siláckém dřevaři obru Seppu Ranklovi (známém i z Klostermanova románu V ráji šumavském), jehož vyřezávaná socha v životní velikosti stojí nedaleko. Cestou zpět, už za šera, nás překvapí sněhová přeháňka. Vítr lepší vlhké sněhové vločky i na velkou desku s fotografií Kvildy z roku 1930 a holý strom na ní vypadá jako by právě rozkvetl...

Historie Kvildy, Horské Kvildy i jiných šumavských obcí je odjakživa spojena s lesem. Těžba dřeva představovala pro zdejší obyvatele jednu z hlavních pracovních příležitostí. Mezi další patřilo drobné zemědělství, hamernictví, někde také těžba rašeliny či sklářství. O něm dodnes svědčí místní názvy některých lokalit (Hraběcí Huť, Kubova Huť aj.). Vyrábělo se tu např. duté sklo i pateřici (korále pro růžence i na ozdobu). Druhá světová válka a zejména poválečný odsun německých obyvatel znamenaly konec rozvoje šumavských obcí. Dnes je tu zdrojem obživy hlavně turistický ruch. Samotnou Kvildu údajně navštíví až milion lidí ročně.

Příští ráno se vydáváme (opět pěšky) do Filipovy Hutě. I v lese je sněhu málo a když výjimečně narazíme na zasněženou paseku, kamarádka volá: „Vyfoť to, vyfoť to! Příští rok už třeba žádný sníh nenapadne a my si ho budeme moc' alespoň prohlížet v počítači!“ No, zní to trochu jako černý humor, ale kdo ví... Z lesa vycházíme na pláň s roztroušenými staveními a dominujícím dvojvrcholem na obzoru. Jsou to Velký Roklan a Malý Roklan (německy Grořer Rachel a Kleiner Rachel). Velký Roklan je se svými 1453 m druhou nejvyšší horou Šumavy a Bavorského lesa (je o 3 m nižší než Velký Javor – Grořer Aber). Oba už leží v Bavorsku. Bloudím pohledem vlevo od těchto hor. Tam někde by měla vést cesta na Ptačí nádrž a Březník, můj vytoužený cíl, ale letošní zimu zůstane zřejmě nenaplněn. Cestou zpět obdivujeme u lesa nad Kvildou nádherné výhledy na pláň a hvozdy kolem, ale i na modré hřebený hor s Boubínem a „naježeným“ vrcholem Knížecího stolce na obzoru, který je až ve vojenském újezdu Boletice. Pomalu sestupujeme po svahu k Černému potoku (alias Teplé Vltavě). Holé stráně, bílé břízy, modré nebe – člověk si tu připadá jako někde v severské tundře.

Další den se vydáváme k Pramenům Vltavy, a to na běžkách. Z počátku lyže neseme, po 2– 3 km je nazouváme a pomalu se šouráme do mírného kopce. Jen Ivana jde pěšky se svým psem, bez lyží. Toužila po hebkém prařanu, ten se však letos nekoná. Po loňské těžké zlomenině kolena a následných dvou operacích nechce zřejmě riskovat (v Dolomitech ji při lyžování srazila neopatrná malá lyžařka).

Obloha se do dnešního rána zatáhla. Fouká vítr, nad torzy smrků se válí mlha. Pohled na bývalý smrkový les zničený kůrovcem je hodně smutný až šokující, zvlářt když se s ním člověk setkává poprvé. Pomalu se však už začíná objevovat nový podrost, snad si příroda poradí. A již jsme u symbolického prameniště Vltavy. Nad cestou poblíž pramene stávala od r. 1923 turistická chata KČT (zlikvidována byla v r. 1953). Lokalita se stejně jako velká část Šumavy stala pro veřejnost zakázaným územím. Dnes je tu jen zpola otevřený přístřešek a pár informačních tabulí. My vzpomínáme na ty vysoké čepice sněhu, které vše vloni zdobily. A opět: „Kde ty loňské sněhy jsou?!“

Včerejší požitek z lyžování nebyl valný, a tak se následující den vydávám opět pěšky - po zásobovací silnici na Bučinu. Sedm kilometrů stoupaní lesem rychle uteče. Vítá mě planina s dvojicí krásných mohutných buků označujících místo pro nouzové přenocování a tzv. alpská vyhlídka. Za dobré viditelnosti je odtud jeden z nejkrásnějších šumavských panoramatických výhledů, jak na Šumavu, tak i na Alpy. V létě sem z Kvildy jezdí „Zelené autobusy“ a na německé straně na ně navazují elektrobusy do Finsterau. Teď je tu však klid. Za celý den potkávám jenom pár běžkařů a několik turistů. Díky nadmořské výšce (1162) a zřejmě i vydatnějším srážkám se tu drží sněhu víc. Bučina je považována za lokalitu s nejvyšším ročním srážkovým úhrnem v ČR, zřejmě kvůli své návětrné poloze při převládajícím západním atmosférickém proudění.

Sestupuji ze sedla níž do míst, kde stávala osada Bučina (něm. Buchwald). Bývala jednou z nejvýše položených vesnic celé Šumavy. Založena byla v druhé polovině 18. století a před 2. sv. válkou zde žilo 320 obyvatel (z toho 29 Čechů). V r. 1956 byla celá osada včetně kapličky sv. Michala srovnána se zemí. Dnes zde kromě Němci znovu postavené kapličky (v r. 1992) najdeme jen pár křížků, meze z kamenů (snosy) ohraničující bývalá políčka, turistické infopanely a rekonstruovaný hotel Alpská vyhlídka, postavený poblíž bývalé Pešlovy chaty. Při dobré viditelnosti lze odtud také spatřit Alpy.

Míjím turistický hraniční přechod Bučina-Finsterau a když se blížím k hotelu, tak mě, stejně jako při prvním setkání s touto lokalitou před několika lety, silně zamrazí. Je zde totiž vybudována replika železné opony (tzv. signální stěna). Tvoří ji hraniční zátarasy s ostnatými dráty a strážní věž. Připadám si jako bych se vrátila do doby minulé... Míjím informační tabule popisující historii zaniklé obce Bučina a systému hraničních zátarasů na západní hranici. Po komunistickém převratu v r.1948 byla hranice v bývalém Československu postupně neprodyšně uzavřena ostnatými dráty s vysokým napětím a hlídána vojáky Pohraniční stráže. Bylo vytvořeno hraniční pásmo široké 4 - 10 km, do něhož byl přísný zákaz vstupu. Většina vesnic v pásmu byla postupně vysídlena a zbytky stavení do r. 1959 srovnány se zemí, aby nemohly poskytovat úkryt uprchlíkům na Západ... Dnes je to všechno naštěstí už historie, jizvy v krajině však zůstávají.

Bezděky se mi vybavuje jiná zmizelá vesnice této části Šumavy nedaleko odtud, a to Knížecí Pláně (něm. Fürstenhut), přes které jsem před pár lety putovala na běžkách z Churáňova a Borových Lad na Kvildu. V obci, založené již v roce 1792 v nadmořské výšce 1021 m knížetem Schwarzenbergem, žilo dříve i přes obtížné životní podmínky přes 700 obyvatel (většinou Němců). Měli zde i kostel a hřbitov. Německé obyvatelstvo po druhé světové válce zčásti uprchlo a zbytek byl vysídlen. Ještě v r.1950 sloužil v místním kostele sv. Jana mši mladý vimperský kněz Karel Fořt, který se v témže roce zachránil před státní bezpečností útekem přes hranice. Později byl znám z vysílání Radia Svobodná Evropa jako Otec Karel. Území se v 50. letech stalo součástí zakázaného pohraničního pásma a všechny budovy byly srovnány se zemí. V roce 1956 nechala československá armáda kostel odstřelit (údajně v neděli, když vycházeli po mši němečtí věřící za hranic z kostela ve Finsterau). Zničen byl i místní hřbitov, náhrobní kameny povaleny. Dnes kostel připomíná kříž vztyčený na základech kostela. Hřbitov byl v roce 1992 péčí bývalých německých obyvatel z nalezených náhrobních kamenů obnoven a oplocen. Z celé bývalé obce se zde dnes nachází pouze penzion s restaurací Hájenka, postavený na místě bývalé hájovny. A v terénu (není-li moc sněhu) je stále dobře patrný systém polí, ohraničených pásy mohutných balvanů (snesených sem místo mezí).

Další den ráno se s Magdou vydáváme s běžkami na ramenou nám již známou cestou k Pramenům Vltavy. Jdeme pomalu po zledovatělé cestě kolem bývalé Hraběcí Huti a pak lesem k někdejší „signálce“, což je průsek v lese kudy vedly dráty „obkružující“ někdejší pohraniční pásmo a kudy procházeli za bývalého režimu pohraničníci. Tady si nasazujeme lyže a zvolna stoupáme vzhůru. „Proč vlastně nešla Ivana s námi?“ přemítá nahlas Magda. „Po loňském úrazu a na tomhle sněhu? Já se jí tedy nedivím. Má obavy, že by mohla upadnout! Tenhle zmrzlý sníh s vyjetými zledovatělými stopami může být zrádný...Úraz bere jistotu a člověk pak snadno ztrácí odvalu a nevěří si. Při pěší túře se určitě cítí „bezpečněji.“, dodávám a vím, o čem je řeč. Sama jsem před lety po zlomení nohy chodila tři měsíce s francouzskými holemi a bála se každého náledí i jízdy na eskalátoru...

Míjíme Prameny Vltavy a na nedaleké křižovatce cest se nevydáváme po známé cestě na Bučinu, nýbrž po nám zatím neznámé cestě směrem na Březník, Ptačí nádrž a Černou horu. A právě vyhlídka na úbočí Černé hory je naším dnešním cílem. Je krásný slunečný den, bezvětří. Hory jsou téměř liduprázdné. Stoupáme po ztvrdlém sněhu strmé, kdysi rolbou upravené, cesty. U info tabule odbočujeme do mírnějšího kopce doprava, šouráme se po dosti nerovném sněhu až se dostáváme k vyhlídce nedaleko vrcholu hory. Smrčiny na vrcholové plošině i na jižním a západním úbočí Černé hory byly značně poškozeny kůrovcovou kalamitou a dílo zkázy pak dokonal orkán Kyrill. Tady se vlastně nacházíme na rozvodí Černého a Severního moře. Po obvodu Černé hory (1315 m n. m.) vyvěrá řada pramenů, z nichž později vzniká Teplá Vltava. K severozápadu stékají Černoohorský a Ptačí potok – přítoky Vydry. Na jižním úbočí pramení Reschbach a Grosser Schwarzbach, které po svém soutoku dávají vzniknout říčce Reschwasser, přítoku Dunaje.

Šplháme po stupních vyhlídky nahoru. Je vyrobena z masivní kulatiny. Nahoře má dvě lavice a uprostřed stůl. Otevírá se nám úchvatný pohled. Nad vrcholky smrků se do dále vinou modré hřebeny hor vystupující s mlhou zaplněných údolí. Na samém obzoru vyčnívají více než sto kilometrů vzdálené Alpy. Nemůžeme se té atmosféry nasytit. A to ticho kolem... Slunce se pomalu začíná sklánět, den se krátí. Je čas na návrat. Lyže zpočátku neseme, pak je nazouváme a po tvrdém prudkém sněhu se snažíme pluzit. Není to snadné. Trochu se mi orosila záda. Magda, která jezdí každoročně lyžovat do Krkonoš i Dolomit a také během roku je stále v pohybu, jede jako první. Konečně jsme na křižovatce. Pak míjíme Prameny. Klesání dál už není tak prudké, sníh chrastí pod lyžemi, trochu přimrzl, a to zrychluje jízdu. Vyjíždím ze stopy do středu cesty, předjíždím Magdu a zanedlouho jsem u „signálky“. Odepínám lyže a svazuji je. Dál už bude sníh mizerný nebo žádný.

Koukám po okolí, když zaslechnu volání. Magda upadla a nemůže se zvednout. Jela ve zledovatělé mokré stopě a opadané jehličí a úlomky větviček ji náhle nečekaně zabrzdily. Vracím se k ní, zatímco ona se snaží odepnout lyže. Když se jí to nedaří, pokouší se sesunout do příkopu, aby se alespoň dostala z louže. Než to společně zvládneme, je pěkně mokrá. Bolí ji pravé rameno, nemůže pořádně hýbat rukou. Přesto všechno chce dojít na chatu sama, což já rezolutně odmítám – kdyby uklouzla a upadla, ublíží si ještě víc. „Jak se ale odtud dostanu? Sanitka sem nedojede“, opáčí. „Zavolám Horskou službu“, říkám a už lovím v baťohe mobil. Naštěstí mám číslo uložené z dřívějších dob, kdy jsem jezdila do Krkonoš. Vytáčím ho a vzápětí se ozve: „Horská služba Špičák!“ Rychle mi bleskne hlavou: Který Špičák? Tanvaldský? „Vy jste i pro Šumavu?“, ptám se a na vteřinu zapochybuji, protože si ve stresu neuvědomím, že Horská služba má jedno stejné číslo pro celou ČR. „No jistě!“, ozve se pracovník na lince a ptá se, proč volám a kde jsem. Stručně vylíčím naši situaci. Prý mi zavolá zpátky kolega záchranář z Kvildy. Pokládám mobil na baťoh pod strom, abych měla volné ruce na svazování Magdinych lyží. Zdá se mi, že to trvá minuty, co mobil mlčí. Asi je tu nestabilní signál a musím počkat, než se „chytne“ spojení přes Bavorsko. Vzápětí už volá záchranář z Kvildy. Upřesňujeme místo a situaci. Říká, že u nás bude asi tak za 10-15 minut. Hodím si na rameno oboje lyže a pomalu se šouráme k „signálce“. Magdu ruka zjevně bolí, a navíc je dost mokrá, ale nestěžuje si. A už přijíždí auto Horské. Mávám na ně. Řidič se otáčí a najede do hlubšího sněhu na rozcestí a zastaví. Naloží nás, chce se se rozjet, kola se však opakovaně protácejí. Vzpomenu si na dřívější zkušenosti a navrhuji kola podložit. Jdeme do lesa, sebereme pár větví, podkládáme kola. Dodávka se rozjíždí. Záchranář na cestě ještě zastaví, sbírá větve a odhazuje je zpátky do lesa, aby bylo uklizeno. V duchu se zastydím, že mne to také nenapadlo - kdyby zapadaly sněhem, mohl by se někdo se kvůli nim zranit. Po nepříjemně zledovatělé cestě jedeme pomalu k naší chatě. Řídit bych tu nechtěla, ale záchranář ví, co dělat. Na chatě Magdě pomáhám s převlékáním, posbíráme do baťůžku pár nezbytných věcí a čekáme v pokoji na sanitku. Záchranář jí nasazuje trojčipý šátek. Magda při tom jen sykne bolestí. Opisuje z dokladů její nacionále a dává jí podepsat protokol o akci. Vzápětí si uvědomí, že má pravačku „mimo provoz“. Pro jistotu se zeptá, zda píše pravou. Magda přikývne. Snažím se vtipkovat, že může udělat tři nebo čtyři křížky, ale vyznívá to do prázdna. Po chvíli už vidíme přijíždějící sanitku a ta Magdu odváží na rentgen do Sušice. Vrací se za pár hodin s rukou v ortéze a diagnózou fraktura konce pažní kosti a doporučením jet marodit domů, což další den udělá...

Já se pak příští den vydávám opět na „místo činu“. V myšlenkách znovu prožívám tu smolnou záležitost. Říká se, že neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. No, po horách fakt nechodí, ale jezdí na běžkách!

Bloumám po travnatých stráních kolem Kvildy. I ty zbytky sněhu kvapem ubývají. Když procházím u vleku kolem „boudy“ HS, vychází známý záchranář (asi mě poznal z okna podle mé netradiční čepice) a ptá se, jak dopadla kamarádka na rentgenu. Upřesňuji, kde má zlomeninu a že už odjela domů. Odvětí, že se zlomeniny obával a že ji mám pozdravovat a popřát brzké uzdravení. To bylo milé, tady na horách drží místní lidé víc pohromadě.

Je sobota, vracíme se domů. Volá kamarádka a říká, abychom do Prahy nespěchali, že je tam mlha a páchnoucí smog. A měla pravdu.

(ah)

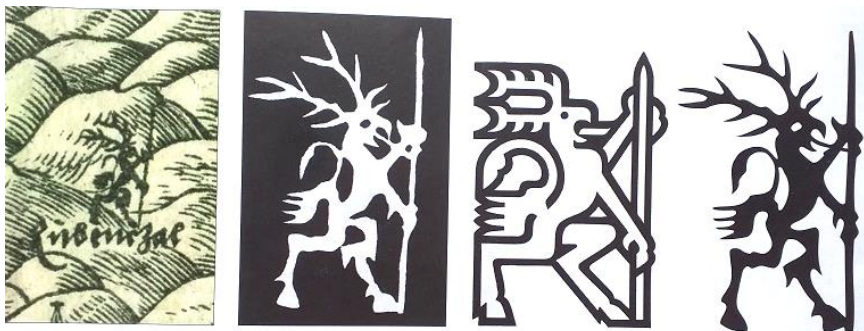
Proměny vládce hor

Vánoce jsou svátky klidu a míru, ale také doba pohádek. Jedna z těch oblíbených je o Krakonošovi, který udržoval na horách pořádek a trestal zlo a nadutost. Krakonoš však nebyl jen hodný mužiček. Když se podíváme do historie, tak ta postava nebyla vždycky hodná a spravedlivá, ale dokázala být i pěkně pořouchlá a nelitostná, co trápila pocestné.

První zmínky o duchu hor Rubenzcala sahají až do r. 1561 a měl podobu nestvůrného zvířete. Jeho vyobrazení se objevilo na nejstarší samostatné mapě Slezska Martina Helwiga, kde hory, resp. kopce byly ještě bez zeměpisného názvu.

V lidových legendách se Krakonoš zjevuje poutníkům v českých lesích a na horách, přidružuje se k nim jako mnich, zavádí je na scestí, pak vyskočí na strom a vysmívá se jim. Vypráví se, že to byl snad francouzský šlechtic, který byl zakletý pro svoji lakotu a hlídá poklady drahých kovů ukryté v horách. Zjevuje se v různých podobách zvířat, ptáků i podivných osob. Pokud se mu nikdo nevysmívá, neublíží, dokonce umí i léčit, ale posměváčky ztrestá nečasem, bouřkou, blesky a krupobitím nebo lijákem. Lidová a literární tradice obdařila Krakonoše i nevěstou, princeznou Kačenkou z Kačenčiny, tedy Orlických hor (Babička Boženy Němcové).

Nejstarší mapu Slezska tvoří kromě kartografie i erby slezských knížectví a jejich vlastníků, hlavních knížecích měst i erby českých feudálů, Zde se objevuje Rubenzcal jako heraldické dílo, jako figura vznášející se nad pohořím Krkonoš. Opírá se o mohutnou hůl a skládá se z celé řady zoomorfních částí – z hlavy orla, lvího trupu, z jeleních parohů, ze zadních noh kozla. K trupu je dole připojen dvojitý ocas. Jeden lva – je obrácen nahoru, druhý klesající dolů – je čtyřdílným ocasem kozla.

Interpretace Helwigova Krakonoše od Jiřího Sehnala se objevila ve Zprávách KRNP v roce 1967 a v červeném poli na obálce našeho časopisu vycházela v letech 1971–77. Geometrické pojetí Karla Franty se používalo v letech 1978–94. Pak se redakce vrátila ke konzervativní variantě. Toto vydání K+JH je čtyřtým třicátým osmým s pra-Krakonošem na obálce. Martin Helwig nemohl s takovým rozšířením svého nápadu počítat

Rubenzcal, Rubenzahl, Rübexahl – Řepočet, Rýbrcou, Librcoun, Ribicál, Ribezol, tak různě se jmenovala postava.

V. K. Klicpera navštívil několikrát Krkonoše a v roce 1824 v básni Krkonošská kleč uvedl poprvé jméno Krakonoš a zobrazil jej v podobě v jaké žije dnes.

Zdroj: Časopis
Krkonoše, Jizerské hory 4/2011 Měsíčník o přírodě a lidech
Krkonoše 4/1983 Měsíčník Správy Krkonošského národního parku

(af)

Vánoce

Co psát o Vánocích? Vždyť už mnoho napsáno bylo. A tak to zkusím trochu jinak. Mávnutím „kouzelného proutku“ se ocitneme tam, kde se Ježíšek narodil do bílého sněhu.

Začnu „Vánočním poudáním z Kerkonoš“(Vánočním povídáním z Krkonoš) třeba koledou, která vypráví o strastech jednoho koledníka:

Podťe se sem k voknu dívat, já vám budu pěkně zpívat, co se stalo na horách, koláče maj v komorách. Jabka, hrušky, hrách a slívy, všeho si dost nakoupili. A co sejra, tvarohu; pověděť vám nemohu.

V jednom domě hospodyně vzpomněla si taky na mně. Abych jí šel do města, pro kvasnice do těsta. Já na záda putnu popad', v předsíni na ledě upad'. Co sem bolesti zkusil, pro kvasnice přec' musil. Pro mandle a pro rozinky musel sem jít do Studýnky (do Studence); do Verchlábe (do Vrchlabí) pro papír. To vám byl smutnej špacír!

Tak sem chodil celej tejden, přišel sem domu Štědrej den. Koláče jsme upekli a jak jsme se ulekli! Kvasnice byly zkažený, koláče byly sražený! Selka zlostí skákala, lopatou mně flákala.

A ty darebáku jeden, cos tam dělal celej tejden? Víš co já ti udělám? O svátcích ti jíst nedám!

A to taky udělala, na koledu ven vyhnala. A tak prosím na ruku aspoň malou útěchu.

Snad jste textu rozuměli, patří k němu i melodie. Také ji nazpívala folková skupina Kantoři, což byli opravdu učitelé z Východních Čech.

Pocházím z Krakonošova kraje, kde se vedle specifického „Kérkonošského“ nářečí ozývala i řada germanismů. Tak například v období adventu říkala babička mé mamince: „Podivej céro, měly bysme umejt ten fenstr (Fenster = okno) a vyprat firhaňky (Vorhänge = záclony); aby Kristusek (Ježíš Kristus) přišel do čistýho.“

Ale i u nás jsme strojili vánoční stromeček, hlavně korálkovými ozdobami a nádhernými skleněnými koulemi; „majstrštyky“ (mistrovskými díly) sklářů z Harrachova, či z Jablonce nad Nisou.

Pod stromečkem nikdy nechyběly dárečky. Já mám krásnou vzpomínku na dva dárky: když jsem rozbalila malou krabičku, která ukrývala krásné náramkové hodinky. A také na pokojíček pro panenky, s lampičkou na baterii a krajkovými záclonkami na malých okénkách. A také tam byly knížky, které se staly základem mé knihovny. Ani na koledy jsme nezapomínali.

Na závěr Vám všem posílám malé přání:

„Šťěstí, zdraví vinšuju, všeho dobrého přeju. By všeho bylo ku hojnosti, lidem dobrým ku radosti.“

Těž slovy latinskými „Gloria in excelsis deo – sláva na výsostech bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

Věra Voženílková
posluchačka U3V

Vánoční pohlednice

Dnes už se stává vánoční pohlednice spíše nostalgickou vzpomínkou, vystřídala ji moderní a rychlejší přání pomocí sms či emailových zpráv. Dlouhá desetiletí ale neodmyslitelně patřila k adventnímu času. Za výlohami se objevila pestrá nabídka pohlednic s vánočními, náboženskými, zimními motivy, lidovými zvyky, s ilustracemi Josefa Lady nebo Mikoláše Alše, byla vydána edice vánočních poštovních známek. Pak už jen na nikoho nezapomenout a včas vhodit pohlednici do poštovní schránky.

Jak to s tímto zvykem začalo?

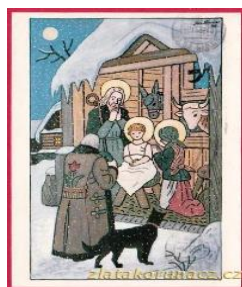
V českých zemích patrně jako první rozesílal vánoční blahopřejní lístky nejvyšší purkrabí, český hrabě Karel Chotek z Chotkova a Vojína. Sběratel starých pohlednic Jaromír Polášek vypráví, že hrabě v roce 1827 pro své povinnosti nestíhal vykonat osobní návštěvy u svých aristokratických přátel, proto se rozhodl pro originálnější řešení. Objednal u profesora pražské malířské školy Josefa Berglera blahopřejné vánoční lístky a ty rozeslal na omluvu své osobní nepřítomnosti. Tento nápad byl s potěšením přijat a postupně rozšířen.

První pohlednice byly ale velmi drahé, proto jejich zasílání bylo zprvu výsadou těch majetných.

Teprve předchůdce korespondenčního lístku s předtištěnou známkou, který navrhl v roce 1869 vídeňský profesor ekonomie Emanuel Hermann, znamenal rozšíření vánočních přání. Lidé zprvu na tyto lístky kreslili vlastní ilustrace, později už bylo možno zakoupit pohlednici s natištěnými motivy. K opravdovému rozmachu zasílání pohlednic došlo až během 1. světové války.

Za světového otce vánoční pohlednice je považován britský úředník Sir Henry Cole, pro kterého roku 1843 malíř John Carlcott Horsley namaloval obrázek s vánoční tematikou, doplněný heslem „A Merry Christmas and Happy New Year to You.“

Zajímavé také je, že lidé si dlouhou dobu přáli prožití svátků klidu a míru. „Budeme na vás na Štědrý večer vzpomínat, vzpomeňte si také“ často tato přání doprovázelo. Teprve později se objevuje přání blahobytu a dárků.

Ve 20. století se mění i motivy pohlednic. S válkami se objevují vojáci v uniformách, ubývá náboženských motivů (aby se v 90. letech vrátily), časté jsou rozsvícené stromečky, prostřený stoly, dětské postavičky, či již zmíněné Ladovy a Alšovy lidové motivy. Ani pohlednice neodolaly útokům Santa Clause.

Je škoda odsunout pohlednice jen do sbírek. Zkusme alespoň jednu poslat někomu s láskou do poštovní schránky. Najdeme tak chvíli pro vzájemnou vzpomínku.

Nada Bretová

Mikulášské vzpomínání

Když jsem byla malá, našla jsem u babičky na půdě kufr, ve kterém byly schované staré časopisy. Jmenovaly se „Listy paní a dívek“ a uvnitř každého byla dětská příloha, dvojstránka s kreslenými obrázky a povídkami. Bylo to o pejskovi Punťovi, ten bydlel u Haničky a Vašíka, a ještě měli černouška Bimba. Když Punťa vyrostl, našel si pejska Kiki, spolu měli tři štěňátka, Barry, Harry a Marry. Když oni vyrostli, narodilo se jim plno pejsků, a tak jsme s bráškama četli všechny ty krásné příběhy. Ten jeden, Mikulášský, mi utkvěl v hlavě natolik, že jsem ho vyprávěla i svým dětem, takže i mé děti znají příběhy Puntí, které četla jejich maminka, babička i prababička. A jak to bylo u Punťů na Mikuláše?

*Dneska jsou tohoto dne dětičky náramně hodné.
Inu, drobotina naše těší se na Mikuláše.
Moc dobrého nečekají, však svědomí špatné mají.
„Vždyť nás nesní, jeden praví, i když o nás dostal zprávy,
dost jsme se sic nazlobili, ale též jsme biti byli.“
To uznali všichni sborem, takže strach je přešel skorem,
když se ozval za chvíli zvonečku jasný hlas z venku.
Tu se dveře otevřely a Mikuláš bílý celý,
za ním anděl s košem dárků, jizbou táhne vůně párků.
Za andělem metlu v pěti řetězem čert hlučně chřestí.
Děti zbledly do zelena, rychle padly na kolena,
„Andělíčku můj strážníčku“ drkotají modlitbičku.
V tom Sally, to hrozné dítě, do bratříčka šťouchá hbitě.
„Heleďse, Mikuláš svatý ocásek má jak já a ty.“
Jerryho čert nezastraší. Připlížil se k Mikuláši
a jsa děcko tuze špatné, v ocásek mu zoubky zatne.*

*Punta začal výt jak šakal, štěkal, nadával a plakal,
banda z něho švandu měla, hned se vrhla na anděla,
jemuž košík z ruky vypad, dárky z něj se počly sypat.
Bimbo celý zkoprnělý ztrestat chtěl ten kousek smělý.
Mířil na jednoho z vnoučků, ten však skryl se v hustém hloučku
kde se mezi uličníky válel také anděl – Kiki.
„Pojďte honem, milí páni, pojďte rychle, bez váhání,
u Puntů je hrozná mela, rodina je vzhůru celá...“*

Takhle běžel čertík Bimbo pro Haničku a Vašíka, aby mu pomohli porovnat všechny ty zlobivé pejsky. Víc si toho bohužel nepamatuju, jenom různé úryvky, na které si někdy vzpomenu. A i když jsem jako dítě četla plno časopisů, třeba Mateřídoušku, Ohníček, později Repertoár malé scény nebo Mladý svět a Květy, kromě pár básniček nebo textů k písničkám mi nikdy nic nezůstalo v hlavě natolik, jako povídky o Puntovi a jeho psí rodince, i když je to už víc než šedesát let. A samotný časopis? Tomu možná bude stovka, nevím, ale třeba to někdo z vás bude vědět, třeba si někdo také vzpomene na staré Mikulášské povídání.

Vánoční dárek

Vánoce byly skoro za dveřmi. Doma to vonělo cukrovím a jehličím, venku bylo plno sněhu, vánočně vyzdobené a rozzářené výlohy, na každém rohu se prodávali kapři nebo vánoční stromky a zlacené jmelí, pravá vánoční atmosféra byla všude kolem nás. Tou dobou už jsme ve škole neměli stání a počítali dny do vánočních prázdnin, ale konečně jsme se dočkali. Přinesli jsme domů dárky, které jsme vyráběli ve škole, jako každý rok. Jenomže tentokrát jsem se rozhodla, že si zahraju na Ježíška sama. Měla jsem skoro padesát korun, ušetřených za koncerty. Vždycky jsem dostala od našich nějaké drobné na zmrzlinu nebo cukroví, ale já jsem si je schovala, a teď se mi hodily. Od nápadu k činu nebylo u nás nikdy daleko, a tak jsem se rozběhla k hračkářství. Tam jsem koupila bráškům každému autíčko na setrvačník, sanitku a hasiče, kterým na střeše svítilo světýlko a létaly z nich jiskry, a já se nemohla dočkat, až je pod stromečkem rozbálí. Tatínkovi jsem koupila kravatu, byla tmavě zelená s vroubkovaným vzorem a moc se mi líbila. Tetě a strejdovi jsem vybrala kapesníčky, ale dva hlavní dárky, pro maminku a babičku mě teprve čekaly. Nejdříve jsem se zastavila v knihkupectví a chtěla vybrat nějaké knížky, ale hned jsem si vzpomněla na naší velikou knihovnu plnou knih a řekla si, že to asi nebudou ty pravé dárky. Už se začalo stmívat a já stále přemýšlela nad těmi nejlepšími dárky pro maminku a babičku, až jsem došla před smíchovskou tržnici. U vchodu prodávali stromečky, jmelí a vánoční ozdoby, ale dovnitř jsem musela jít s košíkem, protože to byla samoobsluha, kde bylo všechno možné. Od masa, ovoce a zeleniny, přes různé potraviny a věci do domácnosti. Proběhla jsem skoro celou tržnici, až jsem to uviděla. V oddělení kuchyňských potřeb měli vystavené krásné cukřenky. Na zeleném tácku stála žlutá miska na cukr se zeleným víčkem a žlutou lžičkou. To byl konečně ten pravý dárek pro maminku a babičku, a tak jsem opatrně ty dvě cukřenky dala do košíku a zamířila k pokladně. Cestou jsem ještě uviděla krásnou slánku, byla celá bílá s růžovým víčkem, a tak skončila jedna také v košíku, protože na dvě už mi nezbylo. V domnění, že mi dvacetikoruna stačí na celý nákup, jsem se vydala k pokladně. Ve frontě jsem ale zjistila, že cukřenky stojí rovných dvacet korun a na slánku, i když stála korunu, už mi to nevyjde. Vrátit jsem se taky nemohla, a tak jsem pomalu tu ruku se slánkou strčila do kapsy. U pokladny jsem zaplatila dvacetikorunu, prodavačka mi obě cukřenky zabalila do papíru a dala mi je do síťovky k ostatním dárkům. Vyšla jsem před tržnici, ale veškerá radost byla pryč a já se cítila hrozně. Vždyť jsem vlastně zlodějka. Lidé se valili ven i dovnitř a já přemýšlela, co dál. Žádné peníze už nemám, sběrný mají dávno zavřeno, ale takhle přece nemůžu domů. Slzy mi tekly po rozpálených tvářích. Popadla jsem u vchodu prázdný košík, mezi regály do něj dala růžovou slánku a v oddělení domácích potřeb jsem jí vrátila tam, kam patří. A tak skončila moje zlodějská čtvrthodinka. Když pak pod stromečkem naši rozbalovali mé dárky, všichni měli velkou radost, ale největší radost jsem měla já. Byly to krásné Vánoce a já pochopila, že člověk může být šťastný jedině tehdy, když je s druhými lidmi, ale hlavně sám se sebou zadobře.

Vánoční vzpomínání

Vánoce už opravdu přicházejí, i když letos v jiných podmínkách. Ale ať byla doba jakákoli, pokaždé jsme měli vánoční stromeček. Jestli to byl smrček, jedlička nebo borovička, to bylo jedno, protože pěkně ozdobený stromek byl pro nás každý rok vždycky ten nejkrásnější. Vzpomínám si na jedny z prvních Vánoc, kdy jsme s Ládíkem tahali tak soustředěně čokoládové figurky ze stromečku, až se nám povedlo shodit ho na zem a rozbít plno ozdob. Maminka řekla, že nám ho Ježíšek odnese, ale babička v noci, když už jsme spali, stromeček zase ozdobila a postavila na stolek, kde stál předtím. Od té doby už jsme si dávali pozor. Na první Vánoce po svatbě jsme s manželem měli borovici až do stropu, a pod ní v košíku právě narozenou dcerku. Když začala chodit do školy, pomáhala mi prvně se zdobením stromečku. Ve skle dveří dětského pokoje jsme viděly mihnout hlavičku dvouletého synka, a tak jsme musely počkat, až usne. Ráno jsem ho vzala do náruče a ukazovala mu stromeček. „Podívej se Jurášku, Ježíšek nám přinesl stromeček.“ On se podíval na stromeček, potom na mě a s klidem povídá: „Nebyl Ježíšek, Gábinka dělala.“ A bylo to. Naštěstí na to rychle zapomněl a večer soustředěně rozbaloval dárky, které mu Ježíšek nadělil. Několik Vánoc po sobě to byl autobus na ovládání, který vždycky rozebral, teprve potřetí se mu povedlo dát ho dohromady tak, aby zase jezdil. Když byly děti malé, vyráběly mi různé dárečky. Papírová autíčka a televize, chlupaté myšky, vodnické princezny, korálky i vyšívané polštářky, dodnes je mám všechny schované ve velké krabici. A když byly větší, koupily mi prstýnek. Daly ho do krabičky, která vypadala jako zlatá koulička a pověsily ho mezi ostatní ozdoby na stromek. I když jsem měla v obálce náповědu, abych věděla, kde mám hledat, nemohla jsem nic najít. Děti mi napovídaly jak mohly, ale já pořád nic. Když už jsem si myslela, že dárek nikdy nenajdu, konečně se mi to podařilo, visel mi totiž přímo před nosem. A tak to šlo každé Vánoce. Každé byly pro nás ty nejkrásnější a pokaždé se něco přihodilo, na co i po letech s úsměvem vzpomínáme.

Letos to, pravda, bude asi jiné. Asi bez Rybovy mše v kostele, bez jesliček, vánočních trhů a plných ulic, ale tu pravou vánoční atmosféru máme přece všichni v sobě a je opravdu jen na nás, jak ty letošní Vánoce prožijeme. Asi bude méně druhů cukroví, méně dárečků a návštěv, ale určitě bude stromeček, štrúdl, smažený kapr a řízky i bramborový salát, ale hlavně ten krásný sváteční pocit, že máme s kým vánoční svátky prožít. Že jsme zdraví a můžeme společně zavzpomínat na všechny ty, kteří už tu s námi nejsou, za kterými můžeme jen dojít na hřbitov a zapálit svíčku, ale i to k Vánocům patří. Zazpíváme si koledy, pustíme vánoční pohádky, zapálíme purpuru nebo františky a budeme si povídat jaké to bylo, když jsme byli malí.

Krásné Vánoce, v novém roce hodně štěstí a pevné zdraví Vám všem
ze srdce přeje

Vladana Machiánová

☺ Zajímavosti

Celer, *Apium graveolens*, Zeler voňavý

Celer patří k nejnámějším plodinám, které využíváme nejčastěji v kuchyni. Už staří Egypťané však znali i jeho léčivé účinky. Přišli dokonce i na to, že čerstvá šťáva z celeru pomáhá odbourávat alkohol v krvi. Celer je kořenová zelenina, která je zároveň typickou bylinkou, která byla vyšlechtěna. Využít se pak dá z této plodiny všechno. Zatímco samotný plod obsahuje spoustu důležitých aminokyselin, listy se podílí na příjmu vitamínu C a vitamínů řady B. Kořen celeru navíc obsahuje organické kyseliny a důležité minerály.

Léčivé účinky

snižuje riziko rakoviny žaludku, pomáhá s regulací krevního tlaku, pomáhá s regulací krevního tlaku, reguluje hladinu cholesterolu, funguje jako účinné projímadlo (celerový džus), pomáhá zlepšovat funkci ledvin, účinný pomocník při hubnutí, zklidňuje nervový systém, reguluje hormony, bojuje s impotencí a zvyšuje plodnost.

Pěstování

Pěstování celeru začíná od výsevu, ke kterému je nevhodnější doma počátkem února. Klíčí přibližně dva týdny a semenáčky celeru se dále přesahují koncem května na záhon do sponu 3×2 cm. S pěstováním celeru má většina lidí již bohaté zkušenosti, pokud mají zahrádku, protože tahle kořenová zelenina se často využívá v kuchyni, aniž bychom tušili o bohatých léčivých účincích, které celer skrytě nabízí.

Sběr

Při sběru je důležité rozlišovat mezi jednotlivými částmi plodiny, abyste vytěžili z celeru skutečně maximum. V léčitelství stejně jako v kuchyni využijete listy i samotný plod. Zatímco plod je lepší zpracovat pro získání čerstvé šťávy, listy mají naopak největší podíl léčivých látek v usušeném stavu. Při sušení si však musíte dávat pozor na vlhké prostředí, protože listy mají tendenci plesnivět již při nízké vlhkosti.

Recepty

Celerová směs na posílení organismu: K vitamínové směsi potřebujete lžici celerových listů, lžici citronové šťávy, přibližně 1 dl mrkvové šťávy a 1 dl šťávy z červené řepy. Všechny suroviny rozmixujete jednoduše v mixéru a můžete popíjet. Tento drink je určený na posílení jater, ledvin i srdce.

Celerová šťáva proti cukrovce: Celer také pomáhá při léčbě cukrovky. Čerstvá šťáva z celeru v množství 1 dl může pomoci se snížením obsahu cukru v krvi. Pije se ráno na lačno po dobu 4 – 6 týdnů.

Antibiotický celer: Celer má navíc i antibakteriální účinky, které při konzumaci uvolňují látky, jenž likvidují bakterie a viry v trávicím traktu. Může pomoci i při nachlazení nebo angíně. Nejúčinnější je čerstvá celerová šťáva, a to dvakrát denně v množství 1 dl po dobu jednoho týdne. Pro antibiotický mix můžete zkusit smíchat a rozmixovat 1 dl celerové šťávy, 1 dl citronové šťávy, 1 dl mrkvové šťávy a 1 lžici listů lichořeřišnice.

Afrodiziakum z celeru: Už v dávné minulosti se celer využíval jako účinné afrodiziakum. Celer s hrubými částmi listů odšťavíte a popíjíte mezi jídlem 2 dl množství šťávy jednou za dva dny. Větší množství by mohlo podráždit ledviny. Afrodiziakální účinky by se pak měli dostavit zhruba po jednom týdnu užívání.

Zdroj: <https://bylinkopedie.cz/celer>

Četba

Martin Nesměrák, Na zemské stezce

Román z první třetiny 13. století, ve kterém se proplétá skutečnost s fikcí, líčí okolnosti vzniku hradu Landštejna.

Na zemské stezce v blízkosti landštejnské zemské brány dojde k přepadení kupecké výpravy a následné záhadné vraždě rakouského šlechtice. Pozadí tohoto zločinu se snaží rozkrýt Adalrik ze Sichelbachu, velitel hradní posádky. Zdá se, že stopy vedou do blízkého Hradce. Jedná se o náhodné loupežné přepadení, jaká jsou v liduprázdných pohraničních hvozdech na denním pořádku? Nebo souvisí vražda s obecně výbušnou politickou situací na neklidné hranici? Anebo má ještě širší mocenské souvislosti?
(mn)

Víte, že

- straky se dělí o jídlo?
Charita je něco, co si většinou spojujeme výlučně s lidmi. Zřejmě však existuje i mezi ptáky. Svědčí o tom experiment týmu vědců z utrechtské univerzity. Výzkumníci věnovali jedné strace modré vrchovatou misku červů. Dalším strakám pak dali misku s méně a červy nebo vůbec žádnými. Samičky strak se o jídlo rozdělily s ptáky, kteří neměli nic. Samečci dali trochu svých červů všem.
LN 14.10.2020
- Význam kapesníku se řadí už do 12. – 8. století př. n. l. Číňané nosí kapesník na hlavě a chrání se tak před sluncem, Římané si při sledování gladiátorských her otírají horkem mokré čelo. Také se s ním dává znamení k boji, nebo naopak bílý kapesník dával znamení, že bojovníci se vzdávají. Kapesník je důležitá věc v každé době. Utírá slzy, vyznává lásku, vyvolává žárlivost a hlavně, kdo nosí kapesník ve středověku, patří do vyšší společenské vrstvy. Na kapesníky se používají látky všeho druhu. Od bavlny po hedvábí a krajku. Stává se také téměř povinnou součástí obleku. Od 17. století se používá kapesníku i k čištění nosu (čistonosoplena).
Ve 20. století se objevila konkurence v podobě papírových kapesníků.

Abychom na něco nezapomněli, děláme si uzel na kapesníku. Tento zvyk je známý ve většině Evropy a podle jedné z teorií pochází z řecké mytologie. Vzpomenout si, kde jsme skončili se svými myšlenkami, je podobné jako chodit po niti, kterou Ariadna nachystá Théseovi, aby se neztratil v labyrintu.

Podobný zvyk má původ i ve Španělsku, i když tak trochu naruby. Kapesník se dle tradice uzluje ve chvíli, kdy něco nemůžeme najít. Smysl to má v tom, že k uzlování se váže konkrétní říkanka. A když už namáháte paměť, abyste si vzpomněli na všechna slova, dost možná si vybavíte i to, kam jste ztracenou věc odložili.

Epocha 18/2020

☺ Zábavný koutek

Vtípy

Táboření

Muž se ženou jedou tábořit. Postaví stan a večer se uloží ke spánku.

Po nějaké době se žena vzbudí, probudí manžela a říká: "Podívej se na nebe a řekni mi, co vidíš?"

Muž: "Vidím miliony hvězd."

Žena: "A co na to říkáš?"

Muž na chvíli přemýšlí a pak řekne:

"Viděno z hlediska astronomie, jsou to miliony galaxií a biliony možných planet.

Astrologie mi říká, že Saturn leží v konjunkci se Lvem. Co se času týče, usuzuji, že máme 3 hodiny a pár minut.

Teologicky, že náš Pán je všemohoucí a my všichni jsme jen nicotně malí. Meteorologicky mi to říká, že budeme mít zítra krásný den. No a co to říká tobě?" zeptá se nakonec.

Žena: "Prakticky viděno, někdo nám ukradl stan."

Otevřené okno

"Spíte při otevřeném okně, jak jsem vám radil?" ptá se lékař svého pacienta v ordinaci.

"Ano."

"A zmizela ta bronchitida?"

"Zatím jen počítač a mobil."

Úloha

Pan učitel zadává ve škole slohovou úlohu na téma: Co bych dělal, kdybych byl majitel velké firmy.

Všichni se pustí do práce, jenom Pepíček nic.

Učitel: "Proč nic nepíšeš?"

Pepíček: "Čekám na sekretářku!"

Živel

Učitelka vyvolá Pepíčka, aby vyjmenoval čtyři živly.

"Země, voda, oheň a ... hospoda!" zní odpověď.

"Proč hospoda?" ptá se udiveně učitelka.

"Protože, když otec sedí v hospodě, tak maminka mu potom vždy říká, to si byl zase ve svém živilu!" odpoví Pepíček.

Chléb

"Pepíčku, skloňuj slovo chléb."

„Kdo, co? - Chléb."

„S kým, s čím? - Se salámem."

„Komu, čemu? - Mně."

Čárka

"Pepíčku, řekni nám, kdy se píše čárka?"

"Prosím, čárka se píše, když vrchní donese nové pivo."

Leží moucha na zádech a třepe nožičkami. Letí kolem druhé a ptá se: „Aerobik?“

„Ne, Biolit,“ odpoví ležící moucha.

Jde zajíc do obchodu, před obchodem už ale stojí obrovská fronta nervózních zákazníků. Zajíc se suverénně dere dopředu, avšak na začátku fronty stojí medvěd, který ho odstrčí mohutnou tlapou se slovy: „Zpátky do fronty.“ Za chvíli se zajíc zase cpe dopředu. Na začátku fronty stojící medvěd už začíná být naštvaný, a tak mu vrazí ránu, až ho to odhodí na konec fronty. Zajíci to nedá a hrne se opět dopředu, ale narazí zase na medvěda. Ten je už hodně rozzuřený, a tak zajíce zmlátí. Když se zajíc probere, smutně si povzdechne. „Ach jo, já snad nikdy neotevřu.“

Přijde vlk do porodnice podívat se na syna. Prohlíží ho a celý se rozplývá: „Jaký má krásný očička, a ten čumáček. A jaký má malinký zoubky, a ty ouška. Ty ouška? Ty uši!!! No, počkej zajíci!!!“

Soudce se ptá obžalovaného: „Obžalovaný, odehrálo se vloupání tak, jak ho popsala obžaloba?“ „Ne, ale musím říct, že jejich metoda vůbec není k zahození.“

Uzávěrka pro příští číslo je 22. března 2021.
Těšíme se na Vaše příspěvky – redakce Klubu posluchačů a absolventů U3V FF UK
Příspěvky zasílejte na e-mail: ff-blogklub@seznam.cz
Příští číslo, pokud pošlete příspěvky, vyjde v březnu. Předem děkujeme za spolupráci.

Praha 10. prosince 2020